

Cztery kroki

aby zmniejszyć
ryzyko
zachorowania
na raka

Utrzymuj prawidłowy ciężar ciała przez całe życie
Zachowuj odpowiednią aktywność fizyczną
Jedz zdrowo (jedz dużo produktów pochodzenia roślinnego)
Ogranicz spożycie alkoholu

Opracowano na podstawie Choices for Good Health: American Cancer Society
Guidelines for Nutrition and Physical Activity for Cancer Prevention.
CA Cancer J. Clin. 2006; 56; 310–312

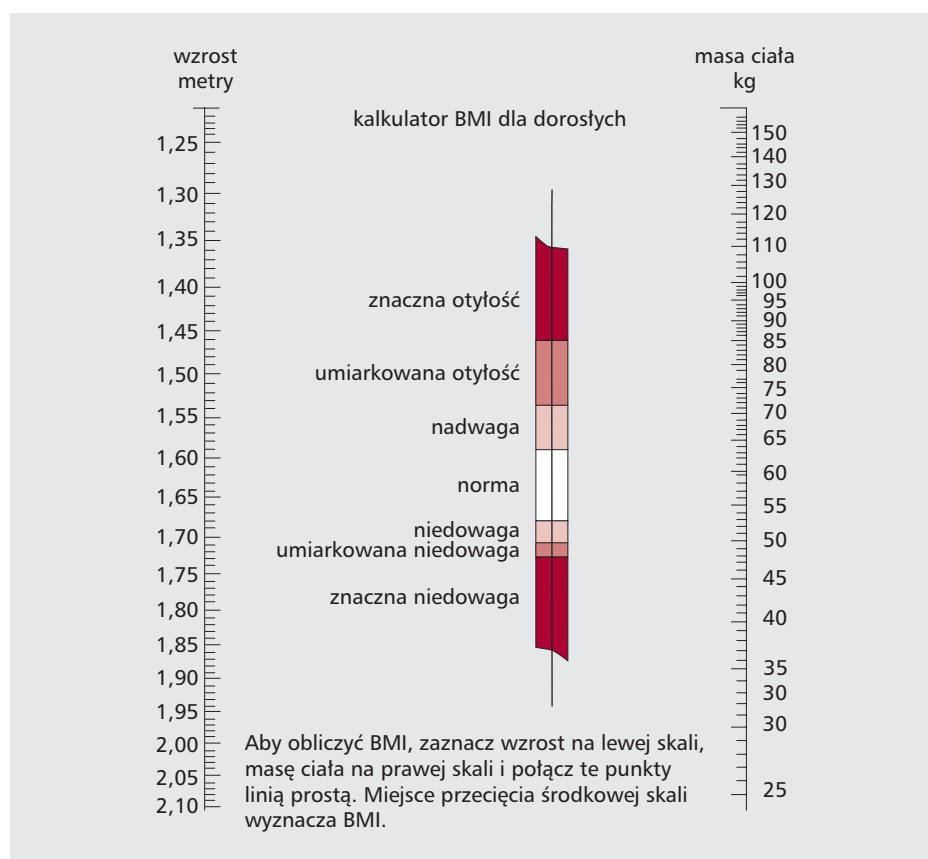
Wydawca

Centrum Onkologii – Instytut, ul. Roentgena 5, 02-781 Warszawa
tel./fax: (022) 643 92 34, e-mail: canepid@coi.waw.pl

Wydano ze środków „Programu Prewencji Pierwotnej Nowotworów”

Utrzymuj prawidłowy ciężar ciała przez całe życie

Sprawdź, czy Twój ciężar ciała jest prawidłowy, wykorzystując tzw. wskaźnik masy ciała (BMI – *body mass index*). To najlepszy sposób, aby sprawdzić, czy nie ważysz za dużo!

Wyliczenie wskaźnika masy ciała (*body mass index* – BMI) na podstawie wzrostu i masy ciała

Jedz mniej!

Zrezygnuj z przystawki w restauracji. Pamiętaj, że ograniczenie ilości spożywanego jedzenia i odpowiednia aktywność fizyczna to najlepszy sposób regulacji ciężaru ciała!

Pamiętaj, że produkty spożywcze reklamowane jako „niskotłuszczowe” lub „beztłuszczowe” zawierają często bardzo dużo kalorii (czyli dużo energii).

Aby nie tyć, jedz dużo owoców, warzyw i produktów pełnoziarnistych – unikaj wyrobów zawierających dużo kalorii!

Zachowuj odpowiednią aktywność fizyczną

Poza zwykłymi zajęciami powinieneś **ćwiczyć co najmniej 45 minut przez co najmniej 5 dni w tygodniu.**

Zalecana aktywność fizyczna: taniec, jazda na rowerze, jazda na wrotkach lub łyżwach, uprawianie jogi lub jazdy konnej, gra w siatkówkę, badminton, tenisa, jazda na nartach.

Najlepiej jednak biegać, pływać, dużo jeździć na rowerze, grać w piłkę nożną, koszykówkę lub w hokeja, biegać na nartach.

Jeżeli jesteś bardzo młody (do 18. roku życia), powinieneś uprawiać sport co najmniej 60 minut przez minimum 5 dni w tygodniu!

Im więcej czasu przeznaczasz na aktywność fizyczną, tym lepiej dla Ciebie! Pamiętaj, że Twoje dziecko także potrzebuje ruchu – razem aktywnie spędzajcie czas.

Jedz zdrowo (jedz dużo produktów pochodzenia roślinnego)

Nie jedz za dużo – jedz tyle, ile wystarcza do utrzymania Twojego prawidłowego ciężaru ciała.

Każdego dnia co najmniej 5 razy jedz owoce! Wybieraj produkty pełnoziarniste zamiast przetworzonych. Unikaj czerwonego mięsa.

Ogranicz spożycie alkoholu

Kobieta nie powinna pić więcej niż 0,35 l piwa, 0,15 l wina oraz 0,04 l 80% alkoholu dziennie.

Mężczyzna nie powinien pić więcej niż 0,7 l piwa, 0,3 l wina oraz 0,08 l 80% alkoholu dziennie.

Pamiętaj, że Twoje zdrowie jest w Twoich rękach! Dbaj o swój organizm i troszcz się o swoje otoczenie. Dokładaj starań, aby w twojej okolicy było czysto i bezpiecznie, tak aby można było spędzać czas na wolnym powietrzu.